NĂM THỨ MƯỜI. SỐ THỨ 1784 — MỖI SỐ : 0$02 — NGÀY THỨ NĂM 28 DÉCEMBRE 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI							
	Hàng ấy báo bán hay báo biếu không lấy tiền	Người đưa đến nhà	Gửi về tỉnh thường	Mandat-poste (Trung-kỳ và Nam-kỳ)	Mandat-poste (Phái về các tỉnh Bắc-kỳ)	Mandat-poste (Phái về các tỉnh Trung-kỳ)	Ngoại quốc	
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 30	6 $ 60	6 $ 60	8 $ 00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	9.00	»	
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50		
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25		
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VINH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LUC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOÀN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 450

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

4e page
Une seule insertion. . . . 0 $ 30 le c/m.
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0 $ 18 le c/m.
Réclame dans la 1re page. . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m.
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cách bảo-hiểm tật-bệnh của những người lao-động

Tật bệnh là một cái ác-hại phụ thuộc với sự sống của người đời, chẳng những bất người ta phải trực tiếp chịu cái khổ-thống về nhục-thể, về tinh-thần, mà lại phải gián tiếp chịu cái khổ thống về đường kinh-tế nữa; đã tuyệt mất cái đường thu nhập mà lại thêm nhiều cái khoản chi ra; cho nên những người lao lực doanh sinh, đổi với sự yểu đau, thật là một giống tai-ma rất đáng khủng bố. Cái sinh-kế của người ta thường bị nó áp bách mà đến nỗi sa vào cái vực thẳm cùng khổn vô liệu. Trong một xứ mà có những kẻ tán-tật khất cái đầy chợ đầy đường, tuy bởi nhiều nguyên-nhân, mà tật bệnh tức là một cái nguyên-nhân lớn. Những nhà nghiên-cứu cái vấn đề xã-hội đã từng viện dẫn ra được những chứng cứ rất nhiều: Như ở thành Nữu ước (New-York) bên nước Mỹ, trong năm 1912, số bần dân chịu chính phủ và các hội thiện cứu trợ kể ba mươi ba vạn người, trong số đó đến hơn mười vạn người — tức là ba mươi một phần trăm — đều nhân tật bệnh mà phải giáng làm bần-dân. Một nhà thống-kê-học ở nước Anh cũng nói số bần-dân nước Anh một trăm phần đến ba-mươi phần khởi nhân về tật bệnh. Ấy tật bệnh làm phương-hại đến cuộc kinh-tế của người ta gớm-ghê như thế.

Tật bệnh tuy không chưa cái giai cấp nào ở trong xã-hội, mà cái giai cấp lao-động làm hi sinh cho nó vẫn chiếm phần nhiều, ấy cũng là cái sự thực toàn thế-giới bây giờ đâu cũng công nhận như thế. Một là vì những người ở trong lao-động xã-hội thường hay khuyết-phạp cái tri-thức thuộc về y-học và vệ-sinh, mà cái cách sinh hoạt gian nan, lại khó giữ được cái thân thể kiện toàn, có đủ sức cùng bệnh-ma để kháng. Hai là vì những nghề-nghiệp lao-động làm nguyên nhân cho tật bệnh cũng nhiều, như những nghề chế-tạo các vật-phẩm có độc, khuẩn dọn các vật chất ô-uế và những chức-vụ không hợp vệ sinh đều là những nơi dễ tới cho bệnh trùng để man-diên được, thường thấy những người đau yếu, cái chứng bệnh theo với nghề-nghiệp của từng người mà có khác nhau, xét cái có khác nhau thì có thể đoán định được là tật-bệnh khởi nhân về nghề nghiệp. Đại-để cái số người tật-bệnh, người lao-động bao giờ cũng nhiều hơn người không lao động, người nghèo bao giờ cũng nhiều hơn người giàu. Vậy thì muốn mưu cái hạnh-phúc đại-đa-số của xã-hội bây giờ, thì những người lao-động tất phải có cái phương-pháp gì phòng-bị trong lúc yểu-đau để thoát khỏi cái hiểm-tượng về đường kinh-tế; cái vấn-đề ấy chẳng là một cái vấn-đề xã-hội rất khẩn-yếu dư?

Hưởng chi nhân-công tức là cái yếu-tố sinh sản của một nước, bảo-toàn được sức khỏe cho những người lao-động, lại tức là duy-trì được cái sức sinh-sản cho nước nhà. Coi như ở nước Đức, người ta thống kê đổ đồng trong mỗi năm cái tổng số ngày của những người lao-động bị đau yếu không làm việc được dân một vạn bốn trăm vạn ngày, cứ tính cái số ngày làm việc của mỗi người trong một năm là ba trăm ngày, thì ra trong nước ấy có tới ba mươi nhăm vạn công-nhân vì đau mà phải bãi nghiệp, cái sức sinh-sản trong nước tiêu hóa đi biết là chừng nào! Đã hay rằng cái giống tật-bệnh khó làm sao mà trừ tuyệt được bằn căn, nhưng nếu có phương-pháp phòng bị trước, không để đến nỗi cuộc kinh-tế vì nó mà quẫn cùng, thì sẵn thuốc sẵn thầy, chữa chạy cũng để bề lành mạnh. Mỗi một người lao-động có bệnh lành mạnh chóng được một ngày, thì sức sinh-sản trong nước khỏi thiệt mất một ngày; trong một nước lao-động xã-hội kể biết mấy trăm vạn người, thì trong nước đã thêm được cái sức sinh-sản kể biết mấy trăm vạn ngày; duy-trì được cái sức sinh sản cho nước nhà thật không phải ít vậy.

Thuộc về cái vấn-đề ấy, ở các nước văn-minh rất lấy làm chú ý. Trong nào trong lao-động xã-hội cũng có lập ra nhiều những hội tương-tế để làm cái cơ-quan bảo-hiểm tật bệnh chung; các chính-phủ đều có cho các hội tương-tế mỗi năm cái khoản bổ-trợ rất nhiều, lại có định ra cái luật cưỡng bách bảo-hiểm tật-bệnh. Cứ sổ thống-kê ở nước Anh trong năm 1905, các hội lao-động trong nước, tiền chi xuất tổng ngạch đến năm ngàn sáu trăm vạn đồng, mà chi về việc cứu tế tật bệnh đến hơn bốn ngàn vạn đồng, đủ thấy cái cơ-quan bảo-hiểm tật bệnh của lao động xã-hội ở các nước bên Á-châu phát đạt là nhường nào!

Những hội lao-động ở các nước lập ra cái cơ-quan bảo-hiểm tật-bệnh, tuy qui-tắc nội bộ có hơi khác nhau, song cũng bắt ngoại ba cái tổng-cương như sau này:

1o Cách tổ-chức thì lấy những người đồng nghiệp hoặc những người cùng cư trụ một xứ làm hội-viên.

2o Kinh-phí thì thu tiền góp của các hội-viên và tập quyên-khoản của các người hảng-tâm hảng-sản.

3o Lệ cứu-tế tật-bệnh thì có thầy thuốc của hội bao để khám trị cho, miễn phí hoặc giảm phí, thuốc cũng của hội cấp cho và có cấp cho món tiền tựu bệnh nặng nhẹ lâu mau để duy-trì sinh-kế.

Ấy cái phương-pháp phòng bị tật-bệnh của lao-động xã-hội các nước bây giờ như thế. Nước ta cận lại, các hội đồng nghiệp, các hội hữu-ái cũng đã lục-tục tổ-chức dần dần, nhưng dần cái vấn-đề thiết-yếu là cái vấn-đề tật-bệnh trong tế thì hình như ít ai đã từng lưu tâm đến; tưởng cũng nên bắt chước những hội lao-động ở các nước, lập ra cái cơ-quan bảo hiểm tật-bệnh, mà thực-hành cái chủ-nghĩa trong lẽ hài có lẽ hay hơn.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 26 Décembre 1922

Tại bộ Thuộc-địa

Tại bộ Thuộc-địa đương vừa soạn việc thuyên chuyển nhiều quan chức.

Việc Đông-pháp

Quan Outrey có đệ trình Nghị-viện một bản tờ trình về bản dự-thảo luật-pháp cho phép Đông-pháp một nốt phần thứ hai về trái-khoản 90.000.000 quan, mà trong bản luật ngày 26 Décembre 1912 chánh-phủ đã cho phép Đông-pháp mộ. Trong bản dự-thảo ấy có hoãn-cải lại sự phân phát lại các khoản chi tiêu đã định trước kia. Cứ theo như bản dự-thảo mới này thì các khoản tiền ấy dùng nhất là về việc làm các đường hỏa-xa Hà nội-Nam-quan; Vinh-Đồng-hà; làm các nhà ga xe hỏa ở Saigon và Haiphong; làm trường Quốc-tử-giám ở Huế; đặt sở Vô tuyến-điện ở Saigon v. v

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 27 Décembre 1922

Hội-đồng các quan Thượng-thư

Ngày hôm thứ ba các quan Thượng-thư hội-nghị thì quan Poincaré đã trần thuyết được về hiện tình ngoại-giao.

Hải-quân trung-tướng Dumesnil, là tổng-trưởng đạo hải-quân ở mặt Đông, đã được thăng hải-quân đại-tướng, thay cho đại-tướng Lacaze.

Nhà Thực-nghiệp ngân-hàng

Tiền-bạn của nguyên lão nghị-viện coi về việc tài-chính đã nghe tới M. Jeanneccy trần thuyết mọi lẽ về bản-chất-pháp về việc cứu với nhà Thực-nghiệp ngân-hàng. Chiều hôm thứ tư tiền-bạn đã nghe M. Poincaré và M. de Lasteyrie trần-thuyết mọi lẽ. Trước ngày 31 Décembre nguyên lão Nghị-viện có thể đến phiên quyết nghị về bản luật ấy.

Kỷ niệm ông Pasteur

Chiều hôm thứ ba, hội Hàn-lâm Y-học ở Paris đã làm lễ kỷ-niệm ông Pasteur. Có quan thượng-thư Strauss viện dự lễ. Ông hội-trưởng là M. Behal có đọc diễn văn thuật lại những cuộc bút-chiến trong khi Pasteur tiên-sinh mới sáng kiến được một đôi việc, sau ông lễ cái công trạng vĩ đại của tiên-sinh đối M. Delezenne thì nói những công trạng của tiên-sinh về đường sinh vật học. Ông Vidal thì thuật lại công trạng của tiên-sinh về đường Y-học. Ông Barzier thì nói về công-trạng tiên-sinh trong việc trừ các bệnh lây của loài tằm. M. Vallich thì nói về công-trạng của tiên-sinh trong việc trừ bệnh sản hậu. Nhà giải-phẫu Delbet thì nói về công-trạng của tiên-sinh trong việc trừ trùng-độc. Sau cùng ông Calmette nói về việc chủng-đậu.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-âu

Phái bộ nước Thổ có nói rằng Hangsan Bey đến Angora không phải là về cái vấn-đề các cơ sở Đông-âu. Về cái vấn-đề ấy, thì Ismet Pacha đã được đã mệnh lệnh mà quyết nghị mọi lẽ.

Phái bộ nước Thổ có nói rằng Hangsan Bey đến Angora không phải là về cái vấn-đề các cơ sở Đông-âu. Về cái vấn-đề ấy, thì Ismet Pacha đã được đã mệnh lệnh mà quyết nghị mọi lẽ.

Phái bộ nước Thổ đã phúc lại bản-văn của phái bộ nước Anh về cái vấn-đề đất Mossoul. Trong bức thư ấy phái-bộ nước Thổ có bày tỏ mọi lẽ mà yêu cầu lấy đất ấy về quyền mình.

Reza Hoar-Bey có phàn đối tiền-bạn coi cái vấn-đề tiểu-dân về việc đã triệu một phái-bộ dân Arménie đến dự nghị.

Các báo-quán ở Athènes nói rằng chánh-phủ Hy-lạp định nhượng cho nước Lô-mê-ni một khu đất tự do tại bải-cảng Salonique như là Hy-lạp đã xử với nước Youguslavie vậy.

Các báo quán nói rằng chánh-phủ Hy-lạp không chịu nghe phái bộ nước Thổ về cái vấn đề tôn-giáo Hy-lạp. Dù các phái bộ Đồng minh có ưng thuận cái ý-kiến của nước Thổ thì Hy-lạp cũng thì phái bộ nước Hy-lạp cũng nhất-quyết không nghe.

Các nhà thương binh tại Pháp

Thứ dân nghị viện đã đầu phiếu ưng-chuẩn một bản luật mới về việc đề đành chức-phận cho 125 000 người thương binh.

Cái nạn nhà cửa đắt-đỏ ở Pháp

Chánh phủ đã đặt một tiền ban để khảo-cứu về việc làm nhà cửa để bớt cái cái nạn nhà cửa đắt-đỏ ở Paris.

Thời-giá quốc-trái. — 3%. 59, 25. — 4%. 1918 63.80. — 5/1. 1915-1916 75,30. — 5%. 1920 88.87. — 6%. 1920 81.30.

Tin Trung-hoa

Ngày 20, 21 Décembre 1922

Việc Bắc-kinh

Ngô cánh-Liêm, Vương-gia-Tương hết sức vận động cho Trương-thiện-Tăng thắng ly Nội-các, định đánh cho đảng ích-hữu (chính đảng của Ngô, Vương) hai bộ trưởng trong tòa Nội-các mới này.

Lê-nguyên-Hồng thông điện thiết cái tình hình tường tất trong mấy ngày Uông-đại Nhiếp tổ-chức Nội-các và để đưa cái ý tư nhiệm-mệnh Trương-thiện-Tăng tổ-chức Nội-các mới cho quốc-hội để cầu đồng ý.

Trương-hà-Liệt phản đối Trương-thiện Tăng tổ-chức Nội-các. Trương-thiện-Tăng nghĩ rử mời cho Trương-bá-Lệt bộ trưởng bộ tư-pháp.

Trương-thiện-Tăng đi Bảo-định chúc thọ ngày sinh nhật Tào-Côn, nhân tiện điều đình việc nội-các. Lê-nguyên-Hồng cũng phái Kim-viên-Viêm đại-biểu đi mừng Tào-Côn.

Việc Quảng-tây

Những quân-đội của Trần-quỳnh-Minh bắt giao Lâm-Hồ thống lĩnh đã phân các đạo tiến phát về biên giới Quảng-tây rồi. Hiện Lâm đương chiêu tập các thuộc viên cựu bộ trước để sửa soạn về Quảng-tây.

Việc Phúc-kiến

Một toán quân của Trần-quỳnh-Minh phái đi đánh Pháp-kiến, do La-thiệu-Hàng thống-lĩnh và cả một chiếc máy bay về quân nhu không tiếp tế phải đầu hàng với quân Hòa-sùng-Trí.

Năm cũ hồ qua!

Thấm thoát ngày giờ, chẳng bao lâu mà các chú in, các hàng đã treo lịch mới, các trường học cũng sắp đến hạn nghỉ tết, quả đia-cầu xoay quanh vầng thái-dương cũng sắp tới một vòng. Cái tiền 1922 mới ngày nào mới bắt đầu, mà nay đã thành ra năm cũ, cái năm mới sắp đến, đương sắp sửa nhận việc của năm trước, cái năm cũ cũng hồ thay sắp bàn giao lại cháu con. Vội đổi với thì giờ tàn phai ngày tháng, ai cũng phải đau lòng, quốc-dân ta, thực nhiều lại có tâm-đồ ấy đi nhiều.

Cái quang-cảnh ba trăm sáu mươi ngày đó, thật quốc-dân đã bước lên được một bậc thang tiến hóa, xây được một lớp đề tiến trình; quang quẻ êm đềm, không đến nỗi giật tài hay vấp ngã. Ấy thấy được điều ấy ta đáng mừng.

Mà thật thế! cái tiền-độ xứ ta trong một năm giới nay, nhờ ơn Bảo-hộ, góp sức quốc-dân, trường cũng không kém gì cảu « giàu bằng hai năm ngoái » vậy. Năm nay ta đã thế, năm sau ta lại mong.

Những công việc trong năm, thật lắm điều ta nên ghi nhớ: Nào cuộc công-thải sáu triệu, đã làm đường xe lửa Vinh-Đồng-hà, có kết-quả dư thừa, có bi-vọng ấi lớn, đó là cái cơ-quan tiện lợi cho đường kinh-tế sau này. Nào cuộc Bấu-xảo Marseille, Đông-Pháp gửi được phẩm hơn các thuộc-địa khác, đó là cái vinh dự cho toàn cõi, mà sự tiến-hóa, phẩm thực-nghiệp trong nước, trưởng cũng nhờ đó mà xuất đầu lộ diện cho người hay. Còn như tấm lòng rộng rãi, cách cục khoan ngoan để khai-hóa cho ta, của chánh-phủ thì cảo về thực-nghiệp, có đặt sở dưỡng-hài ngư-nghiệp-học. có đặt lệ thưởng-tiền cho các nhà dâng cây máy trong việc canh-nông, có Hội-chợ Hanoi lần thứ tư, đã các nhà kỹ-nghệ công-thương được tiện phẩn bày cái hay khoe cái giỏi; có đấu-xảo canh-nông trong khắp xứ, đã các nhà đầu-điền súc-mục được vui lòng cố, hồi đạ làm, về quan-lại có thi tri-huyện, có tuyển nhiều-phái, để lấy những người đã từ-chức trong việc hành-chính trị-dân. Về học-chính thì nào trường cao-đẳng Á-Kinh mới đã thành lập, trường Y-học ở Hanoi đã cải-định học-qui, phẩm học-nghiệp của bọn tài tuấn sau này sẽ có đà đường cho mà bước. Về dạ-quyền thì nào là tổ chức lại hội-đồng quản-hạt, nào là cho dân bà buôn bán được dự quyền bầu-cử các phòng Thương-mại, đều là tăng cái quyền can dự đến chính-trị cải một dân ta. Ngoài ra nào cuộc Hoàng-thương ngự du, nào việc Đông-cung lưu-học, cái giao tình của hai nước vì đó mà ngày thêm thân mật, cái tương-lai của xã-hội vì đó mà rất có trông mong. Những điều đó đều là việc trong năm 1922, hoặc đã khởi sướng, hoặc mới bắt đầu, đều là những sự nhớn chen vào lịch-sử của một dân tộc. Nói tóm lại, chánh-phủ Bảo-hộ trong một năm vừa qua đó, đã làm hoa nhiều phương pháp khai-hóa cho dân thuộc địa, mà tiến-trình dân-tộc, trong một năm vừa qua đó, đã bước bao nhiêu đường đất ta xới, trông trước ngẫm sau, tưởng ai đã là dân nước đã là người Nam, cũng phải vui mừng cho cái trình-độ văn-minh ngày tiến, mà cảm-phục cái thịnh-tình của chánh-phủ Bảo-hộ đã đắt ta đi trong một nẻo trường.

Đến như những việc của các dân-đảng, thì nào bội nọ lập thành, xã kia tổ-chức, nào vườn Ấu-trĩ, nào việc cải lương, mỗi năm lại thấy mới nhiều. Tuy trong đó bội hoại cũng nhiều, song có phá hoại rồi mới có thành lập nhất tiến, tà bầy mươi người sinh đến ngày nay đã có cái chiết-trung đến-thế, để mưu lấy sự công-an công-tịch, tương-tế trong-tu. Vậy thì cũng là một điều ta đáng mừng.

Xem đó thì cái năm 1922 ở quốc-dân ta chẳng những đối với mười năm trước, mà đối với một vài năm sau qua đó cũng có thể bỏ-nhiều. Làm nào cũng bước giới phải cũng đi, lại nhờ được chánh-phủ Bảo-hộ nhị lối dân dường, thì nhiều-hóa sẽ tới, tay chân cũng có ngày kịp người, cái chậm may ra được là nhân, chậm chớ.

Dập, tạ sẽ có ngày, dân nước ta sẽ có ngày thịnh, hoàn hảo sẽ có ngày phải đến, công-nghệ sẽ có ngày tinh-tường, cái ngày ấy tức-tế của ta được rực-rỡ lắm thời, ta cũng có thể chỉ-định là ngày nào, nhưng ta đã chắc ở phần tiến bộ một năm vừa qua, chắc ở sức quốc-dân, chắc ở ơn bảo-hộ.

Năm cũ hồ qua, năm mới sắp tới, ta mong cho trình-độ quốc-dân cũng mỗi lần mỗi một mới, mức hoa xuân đầu nở, như giăng mới đầm trên. Thế thì một năm vừa qua đây thực là một cái bộ thang trực rỡ vẻ vàng mà quốc-dân đã bước qua để theo đòi lên tuyệt đỉnh.

Còn như phần cá-nhân của mọi người trong xã-hội, thì đến cái ngày năm cũ hồ hết cũng nên tự xét lại: Ngày đi tháng rộng đó, ta có làm được chút gì đáng nhớ chăng? công-nghiệp ta có tiến chăng? đức tính ta có hơn chăng? sinh nhai ta có thêm rộng chăng? Bồn-phận ta có đầy đủ chăng? Thì giờ vàng bạc trong một năm ta có khỏi bỏ phí chăng? Cơm áo nhu-dụng trong một năm, ta có khỏi phải ăn hại chăng? Ta đối với thân, với nhà, với xã-hội, có khỏi thẹn với lương-tâm chăng? Đã khá ta cố lên, không hay ta đổi lại. Ai ai cũng thế thì may cho cá-nhân lắm! may cho xã-hội lắm! mà cái ngày gần hết năm này qua ta cái ngày đáng qui đáng trọng. Ta xin mừng tuổi trước cả quốc-dân ta.

Cảm

Tự do diễn đàn

Sự làm học-đường ở các tổng sắp đến ngày thực-hành

Không nói ai cũng vẫn biết rằng: các tổng-trường hiện nay chưa có nhà trường riêng, phần nhiều hãy còn nghỉ tạm ở các đình, các chùa, nay thấy cái tổ-quốc ở trên này thì chắc ai là người vẫn có nhiệt-tâm về sự học là chẳng có bụng mừng. Mà thật vậy, đáng mừng thay! Bấy lâu nay các bậc trưởng chưa có, cho nên về sự học ở chốn thôn-quê còn nhiều nỗi khó khăn, nhiều điều ngăn trở, các nhà có tâm với sự học ai chẳng phàn-nàn. Cho nên ở trên báo-chương cũng thường thấy nhiều người nghị-luận đến-luôn. Về phần kỳ-giả là một người giữ cái trách-nhiệm nhỏ mọn để dìu-dắt lũ thiếu-niên ở chốn thôn quê này, cũng đã gặp-phải cái cảnh-ngộ nhà trường khó khăn, mà đi chẳng quản nhọc nhằn thô-thiển, ý-kiến hẹp hòi để bỏ-khuyết những điều đó là: « Mỗi tổng nên làm một nhà trường », trong bài ấy đã kể nhiều nỗi khó khăn, và không hợp thể cách làm nhà trường, không phải kể lại ra đây làm gì cho tốn thì-giờ của các ngài đọc báo, bấu các ngài cũng còn nhớ phăng phắt chưa quên. Bấy lâu nay sự mong mỏi và so-sánh về sự làm học-đường ở các tổng của những người có nhiệt-tâm với sự học, khác nào như đại hạn mong mưa. Day chỉ có các nơi đã sớm cải-lương và đã lập được nhà-trường rồi thì không còn phải mong mỏi đâu nữa mà thôi. Tuy rằng đã có nghị-định bắt trong tổng nào khuyến-khích và cổ-động mà làm được nhà trường bằng gạch theo như kiểu mẫu nhà-nước đã định thì đến số được ít rất nỗ tiền mà dân vẫn phải đóng; các lương thấy giáo sẽ rất nhẹ vào vai chi-tiêu trong bản-xứ, nhưng nào đã xiết kể lợi làm được nhà trường đâu! Nay nhờ cái phong-trào cải-lương đã trần khắp trong xứ ta, thì làng nào, xã nào, cũng sẽ có công-quỹ. Cho nên ta rất quan tâm có không sớ ai cho dân-gian biết rằng: từ sang năm trở đi các làng trong địa-hạt các tổng-, thì phải lấy phần số tiền ở công-quỹ của làng góp vào để làm trường chung, còn thiếu bao nhiêu quan-trên, sẽ giúp thêm cho. Qui hồ làm thực-sự thay những điều trần-trong kia, ta có chẳng nên mong-mỏi làm sao nữa!

Cần-dân-gian là ai? Hãy-nghe-xem lời làng lo liệu về việc học cho ta biết là

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nhường nào ! Ta thử xem trong xứ ta, kể từ trên Thượng-du xuống đến Trung-châu, khắp chốn thôn quê, đâu đâu là chẳng có lập trường học rồi, nhưng nhà trường còn chưa mấy nơi làm được. Sự này là một sự rất khuyết điểm cho sự học, nhưng những người có trách-nhiệm ở trong dân có mấy người ngó tới đâu, gián hoặc cũng có người biết đến, nhưng hiềm vì một cây không làm được nên rừng, cho nên cũng đành bỏ tay mà chịu. Để đến nỗi các học-trò ở nằm bảy làng phải đi ngồi học nhờ ở đình một làng, dẫu có một nát học cũng chẳng muốn sửa sang, và có người họ lại nói rằng trường học là của chung cả hàng tổng, việc gì tăng họ phải thiệt riêng một mình, nếu có làm nhà trường thì chung cả hàng tổng đều chịu tiền. Ấy vì tôi đã được nghe thấy có người họ nói như thế. Thật đáng khinh-bỉ thay những kẻ ngu-muội ấy. Ôi ! trong dân ta chỉ vì nhiều người không biết sự công-ích công-lợi chút nào, cho nên nhiều việc có ích chung cho mọi người mà có thể gây dựng được, nhưng vẫn còn bỏ bẵng như không, tức như sự chưa làm được tổng-trường đã lâu nay vậy. Nay đã nhờ lệnh quan trên chỉ giáo, các dân gian ta nên tỉnh ngộ lại mà lo liệu gây dựng việc lâm trường học cho chóng thành, trước là khỏi phụ những nhời chân ngọc của quan trên, sau là các lũ thiếu-niên của dân mình sẽ có nhà trường mà học tập, sự vẫn-minh kết quả sau này chẳng bởi sự học mà ra hay sao ! Dân ta nên tận tâm kiệt lực mà chóng làm lấy việc công-ích này. Nhưng việc này lại còn mong nhờ ở các quan sở tại sẽ cổ-động và khuyến-khích cho dân thì mới chóng thành hiệu được.

Từ khi được tin quan trên sức cho các tổng định liệu về việc làm nhà trường, tôi rất lấy làm mong mỏi và vui mừng vô cùng, gọi có mấy hàng bộc-bạch tỏ đây, nhờ quí báo đăng cho, để độc giả chư quân-tử lượng biết.

Trần-văn-Bảo
(Thái-bình)

Hội-chợ Hanoi năm thứ tư

(Tiếp theo)

Khu Trung-kỳ

Người không biết chữ Pháp bay không học Địa-dư nước nhà bằng chữ Pháp, mới đi đến đâu khen nấy thì không tài nào biết là khu của Trung-kỳ. trừ ra các năm trước đi xem rồi đã nhớ chỗ rồi thì không kể. Là vì cái biển lớn treo ở ngoài chữ Tây đề là Annam thì phải là xứ Trung-kỳ, nhưng chữ nho cũng biên là *Annam* (安南) thì ai biết là xứ Trung-kỳ mà nghĩ là nói cả nước Nam.

Nhưng thôi, ta hãy vào trong khu kỳ mà coi thì thấy biết bao nhiêu là sản vật qui báu như các đồ tơ lụa của tỉnh Hà-tĩnh và Thừa-thiên, thổ hoa của Quảng ngãi, lãnh, bát, tơ của Quinhơn, lương trắng và lĩnh trắng của Sông-cầu, Thổ-cẩm của Nghệ-an, nhiễu trắng của Thanh-hóa, chăm phủ, lụa, sồi của Nghệ-an, nhiễu trơn của Bình-định; các đệm gỗ đệm giường ở Bình-định, sợi vải của Sông cầu, chăn mường của Thanh hóa; những đồ gỗ lim, gỗ gụ chạm, như tủ, hộp, bình phong, khay, hộp của Đông-hới, các trương mành của Quinhơn.

Những đồ sành đồ đá thì có chậu hoa bằng đất của Qui-nhơn, các chum vại của Thanh-hóa, tượng đất, chum đất của Thanh-hóa, lim chiếu đá, châu đá của Quảng-nam. Những đồ mây, đồ tre thì có cũng bằng tre của Hà-tĩnh gối mây, guốc dừa của Thừa-thiên, nón gò găng, rổ thúng của Thanh-hóa, các khay các hộp bằng tre của Nghệ-an ; các đồ bằng cói đay gai thì có võng của Hà-tĩnh. Thanh-hóa, chiếu của Thừa-thiên và Thanh hóa, dây gai của Sông-cầu. Những đồ xương thì có quạt xương voi của Hà-tĩnh, cán dao cạo của Thanh-hóa, ống cắm tăm của Đông hới. Nào là cau khô của Hà-tĩnh, chàm của Sông-cầu, trầu và cánh kiến của Thanh-hóa, nào là quế Thanh-hóa, miến Bình-định, thuốc lá Phan-rang, ớt ở Quảng-ngãi, nước mắm của Đông-hới Phan-thiết, Thanh-hóa và Nghệ-an, mật ong của Quảng-ngãi và Thanh hóa, sáp ong của Thừa-thiên, đường trắng của Quảng-ngãi, vân vân, còn bao nhiêu thứ nữa kể sao cho xiết.

Hãy qua một lượt cũng đủ hiểu là xứ Trung-kỳ nay đã có phần tiến bộ về đường kỹ-nghệ vậy.

(Còn nữa).

Bài ký từ Huế đến Vân-nam-phủ

của M. BÉI-THANH-VĂN soạn

(Tiếp theo)

Mình cứ ngồi trên xe chạy luôn ! Tội nghiệp cái xe máy quá ! Mi ơi, mi cực đáng thương lắm. Mấy người chị mi kéo dưới đồng bằng, thắng các xứ Đông-pháp thì khốc hơn mi nhiều, chắc mi có bụng ganh và ước ao cho đặng về miền đồng bằng mà kéo như các chị mi đó.

Trong khi xe ngừng chỗ ga kia thì anh chủ ga đó đặng nặng một người không đi thuê, vì tên phu muốn đem hàng lên xe mà hàng đó chưa có biên vào số tại ga. Một người lính sen-đầm (gendarme) đứng đó thấy vậy cười.

Xe chạy qua ga khác, khi thì cũng ngừng lại. Rồi thấy nơi nhà ga có anh An-nam Bắc-kỳ đánh lộn với anh các chú trước mặt mấy cậu lính bồ-lít, mấy cậu chính thấy vậy không la rầy chi cả. Rồi anh các chú nầm đầu anh Bắc-kỳ đập lại cho một ông Pha-lăng-sa đứng đó. Rồi ông này lại đuổi đi, chẳng rõ ông có giải giao cho ông quan nào ở tại xứ này không, vì coi bộ chẳng có quan nào cai-trị tại đó, vì trong lúc này tỉnh Vân-nam đương loạn.

Có nhiều cái nhà máy xay gạo lúa làm ngang trên mấy cái khe nước, hoặc làm bên mé khe. Mấy thì có nước đẹp chở không phải chạy lửa. Mấy cái nhà xay đó làm tại các làng xa phố Vân-nam lắm. Nên khi tôi lên đến phố Vân-nam rồi muốn đi coi nhà máy đó không đặng ; tiếc không thấy mấy và cách thế ra làm sao. Nên tôi có đặt hỏi làm một cái nhà máy nhỏ có về họa-đồ và dạy công cuộc dùng làm sao đặng đem về kinh-đô Huế dùng thử có tiện chăng. Song le, tôi về đến nhà rồi, đến nay là lúc tôi đang viết các chuyện đi đường đây mà chưa thấy tin tức chi cả.

Xe gần tới nơi rồi, các bộ-hành trong lòi cho mau lắm. Xe ơi, chạy tới ! chạy tới ! Xe hết hơi ra chạy cho hết sức ! Mấy anh gấp đều là như vậy. Nhưng mà vô ích, vì anh coi máy (mécanicien) không đặng chạy mau quá bộ ; có lời dạy anh phải theo lệ mỗi máy chạy cho có chừng. Không ai có quyền nào mà bắt anh bỏ lệ phép đặng.

Trong hai giờ đồng-hồ thì sẽ đến chỗ cuối cùng. Cả ngày nay trời địu mát mẻ. Một trời đi xế rồi, thình lình xe thoát khỏi hết nói chuyện

Ai có giấy quốc-trái hết sức năm nào, hãy giấy trái phiếu Pháng của các hội Công-thương mà nay muốn bán thì xin đem lại chiệu Đức-long, ở số 90, phố Mã-mây, Hanoi, chậm-chước theo thời-giá, mua bán phải chăng.

Qui-khách ai có thứ hàng gì không có chỗ bán, xin mời đến chậm-chước hay là viết thư đến, bảo-hiệm tin kết sức cẩn-vụ mua bán giùm cho bằng được như ý các ngài.

ĐỨC-LONG-HIỆU
2058 *cẩn-bạch.*

PHÒNG THĂM - BỆNH
A QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET
Thường làm đệ nhất danh Bảo đầu bội tinh.
Nguyên chuyên trị ngoại khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai cập) Huế
Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giờ 3 đồng một lần.
3018.

Sữa hộp tốt nhất hạng

Bán hiệu mới tìm được một nhà người Đại-Pháp buôn bán chắc chắn, có một thứ sữa đóng hộp, còn giữ được nguyên chất sữa tươi.

Thứ sữa này, ít đường, mà như thế thời tốt lắm, vì dùng sữa hộp, mà nhiều chất đường, thì người mua phải thiệt-thòi lắm lắm.

Và sữa lắm đường, mùi trắng bệch, ngoại giá thêm ích gì.

Mua sữa nên chọn thứ còn váng mỏ, tức là chất crême còn nguyên chất chưa mất, và phải xem giấy dán ngoài hộp có biên rõ, sữa còn nguyên chất hay không (lait non-écrémé). Mọi người đều công-nhận, váng crême làm cho sữa có mùi vàng, chất sữa mùi vàng-vàng, ấy là thứ tốt nhất, nên dùng hơn cả các thứ khác.

Muốn thử thì rất là dễ, chỉ dùng một lượt khác biết, vị nó thơm tho, không pha chất gì khác vào. Nguyên sữa đặc lắm, sau khi ăn, vẫn còn hương vị, ai đã dùng nó lại muốn dùng mãi. Muốn mua khỏi nhầm, hãng nhận hộp sữa nào có dấu « *đầu con bò* » in dưới chữ LA FAVORITE.

Bán-hiệu có gửi bán thứ sữa ấy ở hiệu Hock-guime-Seng, 55 phố hàng Bát-cũ, Rue Vieille des Tasses, tại Hanoi, để các ngài lại mua được tiện. Bán-hiệu lại bán nới giá, để chiêu khách.

Kính-cáo
Pharmacie MONTÈS
54, Rue Paul-Bert,
HANOI

Ai còn muốn mua lịch? - Bản quán xin có lời kính cáo để các ngài rõ cho rằng: Từ khi bản-quán lãnh hành các thứ Lịch sang năm, được nhiều các giới hoan nghênh, nên liên thụ rời chóng, hiện nay đã hết cả. Vậy nay bản-quán xin đình nhận những thư các nơi gửi về bỏi mua, các ngài có lòng họ cố xin lượng biết cho. Đa tạ.

Cái kiện của thành-phố với M. Nguyễn-kim-Lân. — Bản-quán tiếp được tờ sau này, xin cứ nguyên văn đăng báo:

Mấy ông phán Tòa-án là MM. Hà-quang-Bích, Trần-văn-Ngọc, Ng-v-Chi, Chu-toàn Chữ và Ngô-văn-Nhã mới được bổ Lục-sự vừa rồi thì chiều hôm qua làm tiệc mừng tại cao-lâu Đông-hưng-viên để thết các bạn đồng sự trước khi lên đường. Tiệc xong, M. Bình thay mặt các ông thết tiệc có đọc mấy lời cảm ơn các ông đến dự tiệc, rồi M. Trần-quang-Khương thay mặt các bạn đồng sự đến ăn tiệc cũng đọc một bài đít-cua.

Các ngài có phiếu QUỐC-TRÁI và đánh bất cứ năm nào, nay muốn bán lại được GIÁ RẤT CAO, xin đến hỏi LÊ-ĐÌNH-CẢNH, số 17, phố hàng Giấy (Rue du Papier, Hanoi. 2043

Cải chính. — Trong bài diễn-văn của quan quyền Toàn-quyền đăng ở số báo ngày hôm qua, ở câu : Trong các sự cải-lương về việc học, thì có việc tổ chức lại trường Cao-đẳng Thương-mại v. v. xin cải-chính lại như sau này: Trong các sự cải lương về việc học thì có việc tổ-chức lại trường Cao-đẳng Thương-mại, Hanoi, việc mở trường Cao-đẳng Thương-mại thực-hành ở Saigon v. v.

Tin vật. — Tên Hoàng-xuân-Chiêu 32 tuổi thợ bạc, quán ở Bạch-mai lường của hiệu Nam-bảo phố hàng Đào mất hai lạng vàng, tên Ng-văn-Hanh 18 tuổi bắt được quả tang ăn cắp hai cái đồ đồng, tên Nguyễn-thị-Phương ở tỉnh khác qua Hanoi ; tên Hoàng-v-Thừa 32 tuổi, vô nghề-nghiệp, bắt được quả tang cướp giật 3 đồng bạc của một người ở thọ mộc là Trần-văn Hiệp ; tên Vong-vương-Chu 16 tuổi là người khách không có thẻ huế thân, đều phải bắt giải vào Cẩm để xét hỏi.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến nhà mới, thì gửi cho báo-quán cái giấy quán báo, chứ-thí tại nhà thì biên rõ rằng vào đây, và gửi theo hai hào (0$ 20) bằng tem nhà nước được. Số nhà tiền giấy quán khác.

Nếu ai không gửi tiền theo thì sở đã ngại lắm như số hoặc phải trả vàng hơn.

VIỆC BẮC-KỲ

BẮC-NINH

Mông thường kim-khánh. — Bản-quán được tin rằng M. Ng-ngọc-Đại, lính-binh mới được thưởng đệ tam bạng kim-khánh. Thực là một sự vinh thưởng đích đáng.

Kẻ cắp ngày. — Chiều hôm kia, lúc 2 giờ một chàng thanh-niên trong mặc áo đoạn ngoài khoác cái pardessus đầu đội khăn chụp, chân đi giầy bô-tin, vào hiệu nhà kia ở về phố Cơ, trông không thấy ai trông là chủ nhà đi vắng liền lấy dao cạy hòm lấy một cái đồng-hồ quả quít rồi lên ra, chẳng may nhà chủ ngồi ở dưới bếp đi trông thấy, lập tức đuổi theo bắt được lấy thừng trói lại để giải Cẩm. Nhưng chẳng ấy vẫn lẩy mãi, nhà chủ cũng thương tình mà tha cho.

NAM-ĐỊNH (Mỹ-lộc)

Hủy phá những đồ dùng của nhà trường. — Nhân ngày lễ Noël, các học-đường đến đóng cửa nghỉ học ngày thứ hai 25 Décembre. Hồi 1 giờ chiều hôm ấy, nhân lúc đi chơi tội tại qua vào trường để xem xét ; đó là lệ thường mà các ngày thứ năm chủ-nhật hằng vẫn phải có, vì ở đây hỗn nghịch lắm.

Bước chân vào trường thì thấy đồ đạc lông chông, không biết quán thủ nghịch nào với học-đường đã nỡ xé tan một bản đồ Đông-pháp và cả e bản phê-nhu *Emploi du Temps, listè des élèves, Tableaux de compositions, Inventaire,* v. v. treo ở tường.

Độc ác thay ! gớm mặt thay !.. Tôi đã trình thầy chánh tổng sở tại đến làm biên-bản và độ cả các đồ phá hỏng đó lên trình quan huyện (Mỹ-lộc) xét xử.

Mong rằng quan huyện minh xét cho, mà trừng trị nặng kẻ thủ phạm đó trừng trị nghiêm phạt để làm gương cho kẻ khác, và xin ngài sức cho lý-dịch trông coi săn sóc đến nhà trường luôn, vì chúng tôi chỉ biết giữ gìn đồ vật ở đó trong những ngày học, còn đêm hôm và các ngày nghỉ là về trách nhiệm các thầy tổng lý.

Chu-xuân-Tụng
chưởng giáo trường Sơ-đẳng
Quang-xán lai cảo

PHÚ-LÝ

Bảo nhiệm. — M. Trần-lưu-Vị, mới đi phái bộ sang dự cuộc Đấu-xảo Marseille về được nghỉ giả hạn ba tháng, nay hết hạn đã đến nhậm chức tri-huyện Thanh-liêm.

Chớ nên dung. — Mới đây có một ông lão nhà quê, có 3 p. ở trong ứng đi qua chợ Trấn, bị kẻ cắp cắt mất. Nghe đâu cái đăng kể cắp ở đây cũng thịnh hành lắm, chẳng kém gì ở Hà-thành. Giá những viên chức có trách-nhiệm ra tay trừng-trị đi thì phải !

VIỆC KINH-ĐÔ

Luật lệ nghiêm-chỉnh của thành-phố Kinh-đô *(tiếp theo)*

Nói về sự canh giữ

124· Khi nào người nào hoặc hội hàng nào bày ra lễ-lượt gì cần phải canh giữ, tuần phòng, thì có phép xin sở Cảnh-sát cho linh cảnh-sát đến canh, song phải nộp một món tiền trước.

125· Người ngoại, nhơn việc hiếu hỉ gì mà được phép linh cảnh-sát đến canh cũng phải tuân theo lệ ấy.

126· Số tiền nộp tại tay quan cảnh-sát và có biên lai.

127· Những món tiền ấy thì quan cảnh-sát cất, và mỗi năm thì chia ra cho linh cảnh-sát hai lần.

Nói về đất không làm nhà

128· Những người chủ đất, không làm nhà hoặc thấp thôi, thì phải rào xấp cỏ, cho tử tế, và không đặng đổ rác rế nhớp nhúa.

Nói về sự đốt pháo, bắn súng

129· Trong thành-phố, khi nào sự đốt pháo, hát bội,... thì phải xin phép quan Công-sứ.

130· Khi xin phép đốt pháo thì phải nộp một món tiền theo lệ.

131· Bắt pháo và đánh trống thì từ 8 đến 12 giờ mai, và 2 đến 8 giờ tối mà thôi.

132· Ở trong thành-phố không được săn bắn, bắn súng, thổi ống đồng, bắn nỏ....

Nói về xe cộ

133· Khi qua cầu qua cống, xe ngựa và xe bò đều phải đi thong thả, như là khi qua cầu Clémenceau.

134· Xe thì không được đi hai cái cùng nhau. Những người dùng xe bò mà chở hàng hóa, đồ đoản, thì phải đi thong-thả phải đi đất mà đất bò, tay năm gần miệng.

135· Không có sự cần lắm thì xe ngựa và xe tay không được đứng giữa đường thành-phố, phải đứng gần đường lề, và phải có người coi.

Khi nào nhiều xe chờ một chỗ thì những xe ấy phải sắp một hàng dài theo lề đường, cho khỏi choán chỗ.

136· Người đường không được để xe tay, xe bò, xe ngựa.....

137· Từ 15 Septembre đến 15 Avril thì tự 6 giờ tối đến 6 giờ sáng, và từ 15 Avril đến 15 Septembre thì tự 7 giờ tối đến 5 giờ sáng, xe đi ngoài đường phải thắp đèn.

138· Những xe đi ngoài đường mà bánh có cao-su thì phải có chuông, hoặc lục lạc để cho người bộ hành biết mà tránh. Không được dùng những còi rè (sirène).

139· Người chủ xe phải chịu trách nhiệm về những sự lầm-lỗi của đứa kéo xe mình dùng.

Nói về xe điện, xe hơi, xe máy

140· Khi đi qua thành-phố thì xe điện, xe hơi, xe máy, phải đi mỗi giờ 15 kilomètres mà thôi, khi qua cầu Clémenceau thì phải hạ xuống 10 kilomètres. Khi đi qua gần chợ, trường học, ngã ba, ngã tư, đường chật cũng phải đi độ 6 kilomètres.

141· Người đi xe điện, xe hơi khi nào cũng phải chú cái xe, phải đi thong thả hay là bắt kỳ khi nào cũng dừng lại được, như khi xe có đóng đáo, người đông, hay là khi linh cảnh sát khiến dừng thì phải dừng.

Sự huyên náo của hạng phu-xe. — Trong bọn cu-li kéo xe thuê có lắm đứa có tánh khí rất ngang tàng, đã không biết kiêng phép luật nghiêm chỉnh trong thành-phố, lại còn phạm những phép luật trong những nơi không thường có linh cảnh sát đi đến nơi. Những sự phạm phép ấy là bọn cu-li xe cứ đến lúc đêm khuya thời cùng nhau tụ họp đối ba mươi đứa ở những nơi vắng vẻ kín đáo như là những nơi quán cơm, quán rượu hoặc nơi miễn nghề mà đánh bạc, chúng nó đánh rất đông, lại có đặt những đứa đứng canh gác để chờ nếu có linh đến bắt thời báo tin cho bọn kia lẩn thoát. Sự ấy đã một lần sở Cảnh-sát đem linh cảnh bắt mà chúng nó nhảy xuống sông hai bên Đập đá mà trốn, ấy là những nơi gần thành-phố thường có linh cảnh-sát đi lại mà chúng nó còn làm sự phi vi như thế, huống là những nơi xa thời chúng nó gây sóng to biết chừng nào, mà trong bọn ấy thiếu gì đứa toàn có bạc, rồi sinh ra nghề trộm cắp khác. Những đứa thua làm bậy đi đánh, còn như những đứa được lại sinh lắm sự khó chịu lắm, như là uống rượu chè say sưa, đã say lại làm cha ; lắm lúc chúng nó giả làm tây linh say đi đến các nhà kỹ-nữ làm om-xòm và hát sướng cùng đường, gặp ai chọc phá ghẹo bỡn vẫy, lắm đứa mua pháo đến đùa đốt đến đó bắt kỳ mấy giờ, lắm khi làm huyên náo cả làng xóm. Nhớt là những nơi cách xa thành-phố nhưng vẫn ở trong nơi hạn giới phải giữ phép luật nghiêm nhặt của thành-phố, nhưng chỉ thường thiếu một các thầy phát-lít đó thôi !

DIỄN LẦN CUỐI CÙNG

Tối hôm nay nữa mà thôi

Đổi hết các trò lần thứ hai

Xiếc HARSMTON'S

BỌN HÁT XIẾC RẤT TO VÀ ĐỒ THỜ THÚ
Hát tại trước cửa nhà hát Tây
CÓ 30 NGƯỜI TÀI-TỬ RA TRÒ
Bọn này toàn là người mới cả
Rất lớn! Rất đẹp! Rất vui!

Đại diễn ban ngày

Chỉ một ngày hôm nay buổi chiều hồi 4 giờ mà thôi

Quý-vị muốn mua vé trước thì xin đến tại nhà MM. Larrivé Frères số nhà 84, đường Jules Ferry, Hanoi, ở đó có bán vé luôn luôn trong mấy ngày làm trò.

Vậy trước hết xin hãy đến xem các giống thú của chúng tôi ! Nào là voi, su-tử, cọp, beo, gấu, khỉ, ngựa vằn, vân vân.

GIÁ CHỖ NGỒI

Phòng 6 chỗ ngồi	15$00	Chỗ sang xuất	1$50
Phòng 4 chỗ ngồi	8 00	Chỗ hạng ba	1 00
Chỗ hàng trước	2 00	Giữa hàng gỗ	0 50

Những trẻ con và linh tước ra các hàng đợi, được phép giữ nếu tiền hạng nhì và hạng ba trong ban ngày (*matinée*) mà thôi.

VIỆC TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

Việc bắt bọn cướp tại Truồi. — Mới đây bản báo có đăng việc ông lãnh D ở Truồi bị mất cướp, nay đã nhờ huyện Phú-lộc mật bắt được gốc ngọn rồi. Hiện nay đã bắt được 6, 7 đứa, giam tra tại huyện. Chúng nó đã thú nhận cả rồi. Những đồ tang chứng cũng đã cứu ra được một ít, nhưng hãy còn một thằng đầu đảng nữa chưa nã trốc được, tưởng chẳng bao lâu nữa rồi thằng nầy cũng vào lưới.

Lạ thay ! trong số mấy đứa cướp đã bắt được thời có một tên Kiểm-nẫ làng Hòa-đa và một tên Hương-chánh cũng ở làng ấy, đều cao về khoản cướp cả. Hai tên ấy hiện đang làm việc quan cả. Nghe như tên Kiểm-

(Xem trang thứ tư)

CYCLISTES!

Voulez-vous une machine Robuste
Légère
Elégante
Garantie?

La bicyclette J. B. LOUVET, entièrement soudée à l'autogène. Roulements rectifiés, vous offre tous ces avantages.

EN VENTE CHEZ :
ANSELET & Cie
Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG
NGUYỄN HỮU-THANG & BÙI ĐÌNH BẠT
45, Boulevard de Lagrée,
HANOI
2092

SOCIÉTÉ DES TANNERIES DE L'INDOCHINE
THỤY-KHUÊ (près Hanoi)

Hội-chợ năm nay (1922) chúng tôi có bày đủ các thứ da, mới các ngài vào xem :
GIAN SỐ 14, SÉRIE A

Khi nước về: đủ các thứ da cần dùng, chúng tôi thuộc để dùng làm giầy cho nhà binh.

Giấy tốt, giấy to, bền, dày và mỏng, gân ngựa, vân vân các ngài nên dùng da của chúng tôi thuộc thì thật tốt.

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ mà lầm ra không đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đã có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhân rõ.

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

祥和裕 YU-WO-TSEONG

Soieries en tous genres
VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Từ khi bản hiệu đăng bến đến nay, có nhiều quí-khách các tỉnh gửi thư và hỏi tiếp echantillons.

Vậy xin trình để các ngài được tường : Bản hiệu bán buôn, chỉ không bán lẻ, cho nên hàng còn nguyên tấm cả, không thể cắt được echantillons.

Vậy qui khách nào có lòng chiếu cố, thì xin cứ gửi lại cho bản hiệu hỏi lấy cái đơn thứ giá các thứ hàng, bản hiệu xin gửi ngay, nếu qui khách nào muốn lượng thì bản hiệu xin chọn những cây thật tốt nhất mà tính giá thật rẻ, có bán hiệu cho muốn bán bên được lâu dài, cho nên khi hàng đi khỏi phải tùng các ngài đó phải thôi.

Và nhiều khi buồn nhiều cái bản-hiệu lại gửi giấy lưu khác cho mà tự nhận là của mình; cho được biết nhiều của bản hiệu hiệu thì xin qui khách có xem đến đồng ấ cây nhãn là rõ, có nhiều cái hiệu đó cũng xen dùng ở đó, chứ cái giấy bề ngoài không kể đến.

Cẩn cáo
2030 YU-WO TSEONG

CÁC CUỘC ĐI XEM
然 SẮN-NHIÊN 榮

Tối thứ năm :
HÀ-Ô-LÔI THANH SẮC TƯƠNG ĐƯƠNG
(Tích hát mới soạn)

Tích này diễn Hà-ô-Lôi là con thần Ma-La, chỉ có tiếng hay sắc lạ mà vua biết mặt chứa biết tên. Chuyện rất lạ lùng, diễn trò cực vui, mời các qui khách đến xem sẽ biết.

Tối thứ sáu :
BÀ CÔ GẤU

Tích này diễn gấu-tinh lấy Tân-sinh để con, mà sau thành bà cô gấu.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 27 đến chiều chủ nhật 31 Décembre 1922

Ban ngày ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp tối 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH
THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Một bản phim mỹ-thuật và cách soạn cảnh rất tài tình.
SPARTACUS
Một tấn cổ-sử chia làm một hồi năm đoạn

Nghỉ

TUẦN LỄ NÀY
Đổi riêng chương trình những tối của chủ nhật 31 Décembre 1922, tối thứ hai 1er và tối thứ ba 2 Janvier 1923
Chiều thứ hai 1er Janvier
có chớp ban ngày
Diễn lại một bản phim rất thú
LA SULTANE DE L'AMOUR
Cô Pierrette d'Hélia đóng vai chính.

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin các ngài mua báo khi có việc gì viết thư đòi hỏi bản-quán, thì cho biết cái số in ở từ giấy gói báo, hoặc là gửi cho bản-quán cái giấy quán ký, để cho người làm để tiện kiếm. Kẻ các ngài thường hay ký tên vắn tắt, hoặc tiên quê, không rõ họ tên, thành ra nhiều khi bản-quán không biết gì mà trả lời.

華 PAO-VA 實

28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
寶華公司 電話 二六六 河內 行門 牌八

Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chỗ trương của chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hột phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông đúng quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tứ bình bằng sứ, vân vân.

Chúng tôi lại có nhận làm những đồ kim-hoàn theo kiểu mới và chế thêm những đồ mới, thích hợp với thời-trang, giá lại hạ hơn các hiệu khác. Vậy xin các ngài đến hiệu chúng tôi mà xem thì biết.

Cũng kỳ thu vừa rồi, bản-hiệu lại mới thêm thợ được giỏi ba thợ khéo ở bên Tàu sang, nào là thợ kim-hoàn, nào là thợ chiếu các thứ đồng, bạch. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm lắm. Cho ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.

PAO-VA
Directeur, n° 28, Rue des Paniers, Hanoi

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

nã thời cơ trữ và chỉ dẫn cho bọn cướp, còn tên Hương-chánh thời chia của cùng với bọn lý. Chức-trách là Kiểm-nã và Hương-chánh mà đi thông lưng với kẻ cướp, nghĩ cũng lạ đời ! — Chờ án kết sẽ đăng thêm cho thường tiếp.

TOURANE

Trộm cũng thích xem báo hay sao ? — Có ông kia, tánh hay ưa văn-chương, thích xem sách vở, mà nhất là những nhật-báo tạp-chí đời nay thì lại càng trân-trọng lắm, để mua thứ báo nào, thì tất nhiên tích lưu lại thành từng tập một, dẫu có mất tờ nào cũng cố mua lại cho đủ.

Ai bước chân vào nhà ông cũng thấy bày nhan nhản những tập báo thật lo.

Tự kỳ tháng Juillet đến giờ trộm vào nhà ông có ba lần, nên chỉ những đồ tế-nhuyễn và nhứt thiết áo quần gì cũng cất vào rương kỹ lưỡng, bỏ thế, có mấy cái va-lit bỏ không, ông mới xếp báo vào trong lấy cho đỡ bụi, ngờ đâu mấy cái va lit còn đương mới, lại to lớn, xách nặng tay, khiến cho đứa gian đạo lấy lắm, mà ông mất hết ba bốn trăm tờ, lấy làm tiếc lắm, vì không thể mua lại cho đủ bấy nhiêu được, báo đã lâu ngày lắm rồi, chắc các báo-quán cũng không còn đủ, mà nếu có đủ lại phải mua cho già lắm.

Việc mất báo nhiều như vậy, vẫn là đáng tiếc thật, nhưng không lấy chi là tức giận thằng kẻ trộm kia, vì nó lắm, chỉ giận cho những người mua báo, không bị trộm đạo ngạch khoét vách mà cũng thường kêu van rằng mất báo luôn luôn, rứa thì những hạng trộm nào hay ăn cắp báo của chúng như rứa, cố ý ăn cắp hay là lắm ?

Hiệu GIU-ICH *tức là Công-ty* CHU-VĂN-MINH *ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn lấy tổ các mặt đặt dán* CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đến ty báo chiếu cố một-hóa, cứ viết thư cho bản hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

Hàng bày Hội chợ : gian thứ 46, giãy B (mới làm) xin mời các quý-khách quá bộ đến xem, khi nào tiện, cho bản hiệu, gọi là giải phần chân-chính kỹ-nghệ nước nhà.

2055

CỬA HÀNG

GUIONEAUD FRÈRES

BORDEAUX — HANOI — HAIPHONG

Hiệu buôn bán đứng đắn, thật-thà — Hiệu mới ra ở xứ Bắc kỳ từ năm 1890

Có lời bá cáo cùng qui-khách bản-quốc biết rằng bản-hiệu có những thứ **rượu vang uống thường** *thật tốt và các thứ* **rượu vang quí** *cực phẩm.* **Rượu mùi** *đủ các thứ thật* **thanh-vị**. — **Đồ hộp thực-phẩm** *đủ thứ nhất hảo hạng.*

Lại riêng có các thứ rượu **uống bổ** *và* **khỏe nữa.**

Ai muốn biết giá hàng và xin mẫu hàng cứ viết giấy về thì bản-hiệu sẽ gửi biếu, không mất tiền.

2053

興同梁

Các qui-khách khi qua chơi Hanoi xem hội chợ hay sắm đồ tết, thì xin các ngài quá bộ lại chơi qua bản-hiệu, « LƯƠNG-THỐNG-HƯNG » *s, 41 Phố hàng Đào*, sẽ có đủ các thứ đồ vàng bạc, làm theo các kiểu thực đẹp. Bản-hiệu lại có bán cả các thứ ngọc của Tàu, ngọc đá quảng cùng ngọc trai nữa. Các thứ này bản-hiệu vừa mới buôn ở bên Hong-kông sang chuyến tàu vừa rồi.

Giá bán cực rẻ !
Hàng làm cực tốt !
Công việc cực nhanh !

Kính cáo
LƯƠNG-THỐNG-HƯNG
41 Rue de la Soie,
Hanoi

2018

Có bán hàng tại Hội-chợ

Kính trình các quí khách biết cho bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên môn về nghề đóng đồ gỗ : gỗ lim, gỗ lát hoa, và gỗ bằng sắt, xi-măng, rất bền, rất đẹp, kiểu mẫu mới hay là cổ cũng vậy anh em rất thành-thạo cả cơ-thể. Bản-hiệu anh em đã tất cả các kiểu mẫu, kiểu mẫu tối Tây, tối Annam, tối Tàu, tối Nhật-bản và tối Hoa-lang, cứ đã đứng vững à buông tiếp khánh, buồng giấy, ghế ngựa khung tranh sơn trụ, sập bệp sơn sơn thiếp, sập chân quỳ đá cẩ và đóng có theo đương đó bán nữa.

Nhân năm nay nhà nước có mở cuộc Hội chợ tại Hanoi thì bản-hiệu có công tìm tòi kiểu mẫu đẹp để bán lại trước để cho đến mùng 12 tháng chạp tây này thì cuộc Hội-chợ mở cửa thì mời các quý-khách lại mà mua đem cho bản-hiệu.

Bản-hiệu có catalogue gửi xong liền nếu bản-hiệu tại chế thêm mới ít kiểu mẫu mới đã cho in có vào một quyển catalogue có nhã đến ngày mở cuộc Hội-chợ thì xong. Các quý khách muốn được xem xin cứ viết thư về cho bản-hiệu và định trước có thể được ngay là tiện một thể để bản-hiệu tiếp tiền lời mà giữ đi giá mới quyển catalogue 0 $ 10.

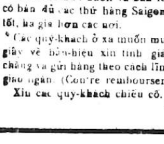
LƯU-BÁ-VI dit VĨNH-XƯƠNG
Téléphone N° 218
35, Rue Paulbert, Hanoi

2082

NAM-HƯNG-THÀNH

18, Rue des Caisses, 18
(Phố Hàng-Hòm)
HANOI

Kính trình các quý-khách biết cho rằng : Bản-hiệu xưa nay vẫn chuyên nghề làm sơn và thếp lối Nhật-bản, và lối Annam như là các thứ khay hộp, trạp, quả, văn văn. Các thứ đồ nẹt như hoành-phi, câu đối, cuốn thư cùng các thứ tranh cảnh bằng sơn vẽ vào kính hay là vào vải và các thứ ghế bọc bàn uốn bằng song làm dương kiểu chắc chắn, cẩn-thận sơn bền mãi trông rất nhã.

Bản hiệu bán buôn và bán lẻ ; Lại có bán đủ các thứ hàng Saigon hàng tốt, hạ giá hơn các nơi.

Các quý-khách ở xa muốn mua, gửi giấy về bản-hiệu xin tính giá phải chăng và gửi hàng theo cách lĩnh hóa giao ngân (Contre remboursement)

Xin các quý-khách chiếu cố.

2082

PHAN-ĐỨC-THÀNH

HANOI — 9, Rue des Cantonnais, 2 — HANOI

GRANDS ARRIVAGES :

Soieries Chinoise, Française, Tonkinoise et diverses étoffes

GROS & DÉTAIL

MỚI BÁN : Đủ các thứ hàng Tàu, hàng Tây, hàng nguyên tấm và các thứ vải vóc vân vân. Lại có may quần áo ta và quần áo tây đủ các lối.

Bản-hiệu lại có bán nông điệp Vĩnh-Thịnh-Long chính hiệu nữa.

Nước hoa thượng hạng : Eau de Cologne Montes

Thứ nước hoa này của bản-hiệu chế ra đã lâu, vẫn được tiếng khen là thơm lắm. Các ngài đã dùng đều chịu là hạng qui nhất ! Có nhiều ngài ở xa không biết giá ; nay xin khai đề các qui-khách cùng biết.

EAU DE COLOGNE MONTES

Chai lớn : 1 litre. . . . . 3 $ 55
Chai nhỡ : 1/2 litre. . . . . 1 . 80
Chai nhỏ : 1/8 litre. . . . . 0 . 55

Hàng chai nhỏ này có đến thứ nút riêng để vẩy ra từng giọt được.

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTES

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

NƯỚC HOA THƠM CÔ BA

PACHOD Frères & Cie LYON

2090

CAO RĂNG

萬春牙膏 立即拔痛止齒固齒

Thuốc Cao này thơm thơ trong sạch khỏi giáo, ngâm chốt đau răng, sâu răng, cam răng; răng lung lay ngâm tút vững lại, bán tại hiệu Van-Xuân-Đường, số 211, phố Tiền-an, tỉnh Bắc-ninh (Tonkin).

Song tiêu mỗi phiên giá. . . 0 $ 20
Đơn tiêu mỗi phiên giá. . . 0 10

Các hàng tạp hóa và các hàng bán thuốc đã chịu nơi mua bán ở đã bán lẻ, ngài nào muốn mua buôn xin gửi thư lại. Các nơi đã ký định có bán hộ như vậy này : hiệu *Mạc-Đình-Tư* số 136, phố hàng Bông, *Sở* bán bán lẻ số 43, phố hàng Bông, nhà in *Đông-Pháp-Thành-Ân-quan* số 82, phố hàng Gai, hiệu *Vĩnh-Lợi-Xinh*, số 69 phố hàng Bồ hiệu *Hạnh-Nhân-Đường* số 51, phố Phúc-kiến, hiệu *Vĩnh-Xương* số 27, phố Hà-trung, hiệu *Quảng-Lợi* số 23 và hiệu *Bảo-Hợp* số 87, phố Chợ-khôn-Cô, hiệu *Phan-xuân-Trang* số 62, phố hàng Bạc hiệu *Vĩnh-Hợp-Thành* số 119, hiệu *Hạnh-Hòa-Đường* số 127, và hiệu *Anh-Hòa Đường* số 131, phố hàng Buồm, hiệu *Phương-Bình* số 100, phố Cầu gỗ, Hanoi, hiệu *Hợp-Hưng-Long* số 21 phố khách Haiphong, hiệu *Quảng-Lợi Ích* số 36, phố hàng Sang và hiệu *Hòa-Sinh-Đường* số 107 phố khách, Nam-định, hiệu *Đức-Phong* số 166 phố Đông-thị Bắc-ninh, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa tỉnh Phúc-yên, hiệu *Văn-An* phố Yên-bái hiệu *Đức-Thường* phố Việt-trì tỉnh Việt-trì hiệu *Hưng-thường* phân đông bán buôn cũng thêm nhiều bản hiệu ở số nhà 82, phố Phúc-kiến Hanoi các nơi kể trên có bán hộ có thứ thuốc thật tốt, xin ngoài và các thứ cần dùng khác nữa, đều cũng hiệu cả. Bản hiệu hiện nay có bảy bản chi nhánh ở Hải-phòng gian số 29, giãy E. Xin các qui-khách nhận làm quang-cố bản-hiệu

2033

Vạn-xuân đường, cẩn khải

Hàng mới — Giá cực rẻ !

Bản-hiệu vừa nhận được nhiều thứ satin, faille, cachemire, kim-ngân-đoạn, đạo Mông-tự cùng nhiều thứ vóc nhiều thật tốt mà bán giá cực rẻ để chiêu hàng. Vậy ngài nào muốn dùng thứ gì xin mời lại mua ngay kẻo hết hàng đợi.

Các thứ laine may complets và parisiennes, imperméable soie để may áo gì mưa, có nhiều mặt rất nhã, xin các ngài chiếu-cố cho.

Kính cáo
NAM-THỊNH, Tailleur
SOIERIES NOUVEAUTÉS
6, Rue des Cantonnais, Hanoi

BẢO-HÀNH BA NĂM !!!

Đồng hồ báo thức, Máy chạy rất tốt,

Giá bán ba đồng (cả tiền cước)

BÁN TẠI HIỆU

LY-SENG-BAO

82, Phố Hàng bồ, Hanoi,

2026

CAFÉ, RESTAURANT
HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán lại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ
Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cùng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu châu

Ban-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán

2048

58 32

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Hạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân. một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối diễn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả)

NGUYỄN-BỒ-MỤC dịch thuật

Hùng khởi-phượng đứng dậy mà bảo *Tân-sĩ-tháng* rằng :

—Nhiễu-huynh ơi niên-huynh cũng để thử đến xem sao.

Tân-sĩ-tháng đáng đứa với *Ngươi-hạ-giao*, đã toan không đi, nhưng chừng ý *Hùng-khởi-phượng*, cũng phải đứng dậy.

Bách-hoa-khôi nói :

—Đề tiện-thiếp xin dẫn đường.

Tân-sĩ-tháng và *Hùng-khởi phượng* theo *Bách-hoa-khôi* cùng đến tây-lâu, quả-nhiên thấy một người con gái ngồi ở trong phòng, đầu bù tóc rối, dáng nực-nở khóc. Dẫu biết có người đến mà cũng không hề đứng dậy, dáng kiều thổn-thức, giọt lệ chứa-chan, trông thật thương tình.

Hùng-khởi-phượng chú ý mà nhìn, rồi ngạc nhiên rằng : người con gái này quả là bậc ngọc nói hoa cười, chim sa cá lặn... Ta vẫn tưởng phi-nhân ta đã vào hàng tuyệt sắc, ai ngờ so với người con gái này hãy còn kém xa. Xinh-đẹp thật ! người này xinh-đẹp thật ! Hạt châu lê-chiếu, lan chàng xinh-đẹp hồi phấn, trông như một đóa hoa lê có điểm mấy giọt mưa xuân vậy.

Hùng-khởi-phượng ngồi ngây người ra đấy mà nghĩ. *Bách-hoa-khôi* bảo nàng *Hạng-hoa-tu* rằng :

— Đây là *Tân* học-sĩ và *Hùng* quốc-cữu nghe tiếng chị mà đến xem mặt đó !

Nàng *Hạng-hoa-tu* xua tay mà đáp rằng :

— Chị *Bách-hoa-khôi* ơi ! em vẫn nói là em không tiếp ai cả, sao chị lại còn mời các người đến ?

Bách-hoa khôi nói :

— Hai vị qui-nhân đây chẳng qua chỉ muốn đến hỏi chuyện chị đó mà thôi.

Nàng *Hạng-hoa-tu* nói :

— Người ta ai mất tiền hoài đến đây ! Đã bước chân vào đây, ai cũng là khách cầu vui mua cười cả. Em tiếp mà làm gì !

Tân-sĩ-tháng cười mà bảo rằng :

— Con yêu-quái này, dám nói những câu khinh người ! Đã đành rằng ai đã bước chân vào đây, cũng đều như thế, nhưng chẳng đâu lại chẳng có người không như thế hay sao ! Nàng hãy lại đây để tiếp kiến một vị quốc-cữu này, hoặc giả duyên trời xui khiến mà người gia long cứu-vớt nàng, chẳng cũng hay lắm ru !

Nàng *Hạng-hoa-tu* nghe nói, ngẩng đầu nhìn hai người, rồi lại gạt nước mắt mà rằng :

— Vương-hầu công-khanh mà làm gì, nếu không có lòng hảo-hiệp thì đâu tiếp-kiến cũng vô ích !

Hùng khởi-phượng cười mà bảo rằng :

— Sao nàng dám khinh trong bọn vương-hầu công-khanh không có tay hảo-hiệp. Bây giờ nàng muốn thế nào thì nàng cứ nói, tôi và ông *Tân* học-sĩ đây họa may sẽ làm được một tay hảo-hiệp mà cứu vớt cho nàng chăng !

Nàng *Hạng-hoa-tu* nghe nói, mới đứng dậy cúi lạy, rồi rón-rén đến gần trước mặt hai người, cúi chào mà thưa rằng :

— Hai vị qui-nhân đã có lòng đoái thương đến tiện-thiếp, vậy tiện-thiếp xin giải bày nguyên do : Thân-phụ thiếp khi trước tri-phủ *Thanh-châu*, phải bởi khoản tương-tiến hơn 10 vạn, thành ra gia-sản bị tịch-ký cả. Sau thân-phụ và thân-mẫu thiếp đều lại thế cả, chỉ còi lại có một thân thiếp, phải nương-tựa ở nhà cữu-mẫu. Ai ngờ cữu mẫu chẳng chút thương-tình, đem thiếp bán vào chốn yên-hoa này, nghĩ cho thân-gái được 800 lạng. Khi thiếp tới nơi, mới biết nông-nỗi, sống-còn đó mà chết-chẳng đó. Chốn nhiễu tới vẫn hằng là một mối buôn có lợi, ai ngờ vốn nhà thiếp thì lại liều mình chết đi thì cái nợ tiền kiếp chả chỉ-nhân tới đời nào trả hết, bởi vậy tới ngẫn-ngơ khó quyết, còn mong có tay hảo hiệp nào chịu đem nghìn vàng mà chuộc cho thì thì cái ơn ngàn vàng kết cỏ ấy sau này tới cũng tóc đi tu, xin đêm ngày cầu-nguyện để báo đền đội chút vậy.

Nàng *Hạng-hoa-tu* nói xong, hai hàng nước mắt lại chảy xuống đầm-đìa... *Tân-sĩ-tháng* cả cười mà bảo rằng :

— Lệ thay cho nàng ! Nàng muốn người ta bỏ nghìn vàng để chuộc cho nàng, trừ-phi những nhà vương-hầu thì mấy người dám bỏ nghìn vàng. Hiện nay *Hùng* quốc-cữu đây có thể bỏ tiền giúp nàng được, càng không biết cẩu, lại dám khinh nhà vương-hầu không có tay hảo-hiệp.

Nàng *Hạng-hoa-tu* nói :

— Không phải tôi dám khinh các nhà vương-hầu, chỉ vì nếu các nhà vương-hầu đã bỏ tiền ra mà chuộc cho tôi thì tôi lại bắt tôi dự vào trong màn ngoại trướng. Thế thì bọn mọi dưới bàn, còn có thể bắt-nhiễu được, chớ đến chân lại tội bằng ba lần rồng. Bỉ ái đây vơi, bà-lãi lại còn mưu lấy con phiên-nào. Về thân phụ tôi tâm quan thuở xưa giữ được một niềm thanh-bạch, nỡ nào mà để cho phải tội nhục ở dưới suối vàng.

Tân-sĩ-tháng cười mà bảo rằng :

— Nghe lời nàng nói, nghĩ cũng buồn cười. Nàng đã bước chân vào chốn thanh-lâu này, bỏ-dễ ai lại còn cũng nàng đợ duyên cầm-sắt.

Hùng-khởi-phượng cười mà bảo *Tân-sĩ-tháng* rằng :

— Người ta đứng cửa vạn loài, nếu vậy thì để ộ sẽ nói chuyện với nàng.

Bách-hoa-khôi nói :

— Xin mời hai qui nhân hãy tạm ngồi chơi.

Tân sĩ-tháng và *Hùng-khởi-phượng* đều ngồi xuống ghế. *Ngươi-hạ giao* nét mặt tươi-cười, tay bưng chén trà mời uống mà rằng :

— Xin mời hai vị qui-nhân giải khát.

Hai người cầm lấy chén trà uống.

Hùng-khởi-phượng bảo nàng *Hạng-hoa tu* rằng :

— Nàng đã quyết chí như vậy thì sau này nàng chớ nên hối-hận, để tôi sẽ bảo người đem món tiền lấy trả lại mụ chủ đây.

Nói xong, liền quay lại bảo tên tiểu-đồng rằng :

— Mày ra nói với mụ chủ rồi về nhà lấy một nghìn lạng bạc đến đây cho tao.

Tên tiểu-đồng vâng lệnh đi ngay.

Bách-hoa-khôi nói :

— Nếu vậy thì chị *Hạng-hoa-tu* đã sắp được đoàn tiền vậy. Bây giờ việc đã thành-toàn, xin mời hai qui-nhân lại về khách khách, rồi sẽ *Ngươi-hoa-tu* nên đầm-trang sạch-sẽ đến lạy lạ quốc-cữu đi.

Tân-sĩ-tháng và *Hùng-khởi-phượng* quay ra nhà khách lại bày tiệc hoa, dẫu không dị phẩm kỳ-trân, nhưng cũng giải-khoái mỹ-vị. Bữa ngoài ca-nhạc lại tiến nàng chén trước tạc, rồi càng nhau chuốc rượu, Ngươi-hạ giao đánh đàn, giọng hát nỉ-non, thật là một-mảnh trong cuộc truy-hoan vậy.

(Còn nữa)

Compte d'insertion — Imprimerie du Trung Bắc Tân-Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN